

משנה ג

רבינו עובדיה מברטנורא

נותן טלה אחד לכהן, בפדיון. דממה נפשך חד מינייהו בכור.

זכר ונקבה, ואין ידוע אם יצא זכר תחילה והוא בכור, או נקבה יצאה תחילה ואין כאן דין בכורה.

מפריש טלה, משום ספק, ומפקיע עליו קדושת הפטר חמור.

והוא לעצמו, שהוא עצמו יאכל הטלה ולא יתנו לכהן, דכהן הוי מוציא מחבירו, ועליו הראיה להביא עדים שהזכר יצא תחילה. ואיסורא ליכא, דאפילו פטר חמור גמור שפדאו בשה, שוב אין קדושה לא בו ולא בפדיונו, אלא גזל הוא דאיכא אם אינו נותן טלה לכהן, דממונו הוא. והכא ליכא גזל דספק הוא.

שתי חמורות וילדו כר, זכר ונקבה, נותן טלה אחד לכהן בשביל הזכר. או שני זכרים ונקבה, דחדא ילדה זכר וחדא ילדה זכר ונקבה, או אי נמי חדא ילדה שני זכרים ואחת ילדה נקבה, נותנים טלה אחד לכהן דהא חד זכר איכא ודאי בכור, ואיך דהוי ספק, דשמא הנקבה יצאה תחילה, מפריש טלה והוא לעצמו.

שני זכרים ושתי נקבות, ספק הן, דשמא כל חדא ילדה זכר ונקבה, ושמא הנקבות יצאו תחילה, הלכך אין לכהן כאן כלום, אלא מפריש עליהן שני טלאים לאפקועי לאיסורייהו והן לעצמן, כך פירשו רבותי. אבל רמב"ם סבר דאין כאן לכהן כלום, ואפילו טלה לעצמו אינו צריך להפריש, משום דאיכא בכל חד מהנך ספיקי טובא כשילדו שתי נקבות וזכר: שמא אחת משתייהן ילדה שתי נקבות והאחרת זכר, או שמא זו ילדה נקבה והאחרת זכר ואחריו נקבה, או נקבה ואחריה זכר. וכן ספיקות הרבה יש בשני זכרים ושתי נקבות. הלכך אפילו טלה לעצמו אינו מפריש. ופירוש רבותי עיקר.

חמור שלא בפרה שלא ילדה עדיין, וילדה שני זכרים ואין יודעים מי מבין שניהם הוא הבכור - **נותן טלה אחד לכהן** תמורת פדיון פטר חמור שמכל מקום אחד מהם הוא ודאי בכור שיש לפדותו אם ילדה האתון **זכר ונקבה** ואין אנו יודעים מי יצא הראשון, האם הזכר והוא בכור, או שהנקבה יצאה ראשונה, ואין כאן בכור כלל - **מפריש טלה אחד לעצמו** בעל האתון מפריש טלה אחד ופודה בו את הזכר שהוא ספק בכור, אבל את הטלה שהפריש לפדיון אין הוא צריך לתת לכהן, אלא לוקח הוא אותו לעצמו שכן הפדיון נעשה רק כספק, ואם הכהן יתבע לקבל את הטלה, יאמר לו הישראל, הבא ראיה שהזכר יצא ראשון והוא בכור, שכן ישנו כלל המוציא מחברו עליו הראיה*, ומותר לישראל להשתמש בטלה, שכן כפי שלמדנו שלאחר הפדיון (אפילו בבכור ודאי) אין קדושה לא בפטר חמור, ולא בשה. **שתי חמורים** אתונות **שלא בפרו** שעדיין לא ילדו וילדו שני זכרים ולכל אתון נולד פטר חמור - **נותן שני טלאים לכהן** נותן לכהן שני טלאים לפדיון שני הבכורות שיצאו משתי האתונות, ואינו יכול לפדות את שניהם בטלה אחד. ואם ילדה אתון אחת **זכר ונקבה** והאתון השניה ילדה נקבה, או שילדו **שני זכרים ונקבה** היינו שאתון אחת ילדה זכר והשניה ילדה זכר ונקבה, או שאחת ילדה שני זכרים והשניה נקבה** - **נותן טלה אחד לכהן** שכן חמור אחד הוא ודאי בכור, אבל החמור השני הוא ספק בכור, שמא יצא לאחר הנקבה, או שמא יצא לאחר הזכר, ולכן מפריש הבעלים טלה נוסף לעצמו כדי לפדות את החמור השני מספק (כמו שלמדנו במשנה הקודמת) ואם ילדו האתונות **שתי נקבות וזכר**, או **שני זכרים ושתי נקבות** - **אין פאן לכהן פלום** שכן יש ספק שמא נולדה הנקבה ראשונה אצל כל אחת מהאתונות ואין כאן בכורה כלל. ולכן במקרה בו ילדו שתי נקבות וזכר מפריש מספק טלה אחד לעצמו, ובמקרה של שני זכרים ושתי נקבות מפריש לעצמו שתי טלאים, כדי להפקיע מספק את קדושת פטר החמור.

*היינו שכל התובע ואומר שחברו חייב לו דבר מה כגון כסף או חפץ חייב להביא ראיה לדבריו שחברו באמת חייב לו את אותו הדבר שתובע ממנו

**בכל המקרים שעתה המשנה תדבר עליהם, מדובר שילדו שתי אתונות ולא ידוע מה הולידה כל אתון וכן לא ידוע מהו הוולד הראשון שיצא מכל אתון, האם הזכר, או הנקבה.